

Registratienummer: 23.156945

Aan Verenigde vergadering
Van Dijkgraaf en hoogheemraden
Portefeuille Hans Schouffoer
Onderwerp PFAS in zwemwater
Datum 12 december 2023

Waarom krijgt u deze memo

Het afgelopen jaar is PFAS volop in het nieuws geweest. PFAS is een verzamelnaam voor duizenden verschillende chemische stoffen, die worden gebruikt in bijvoorbeeld regenkleding, pannen, verf en cosmetica. Bij productie en gebruik komen die stoffen via afvalstromen terecht in het milieu. Dat is zorgelijk, omdat PFAS-stoffen niet of nauwelijks afbreken. Ook de zorgen om de volksgezondheid met betrekking tot PFAS op de zwemwaterlocaties neemt toe. Op 14 juli jl. heeft de provincie Zuid-Holland een negatief zwemadvies afgegeven voor recreatieplas Merwelanden in Dordrecht. Aanleiding was een adviesrapport van het RIVM waarin is onderzocht of er veilig gezwommen kan worden op dertien zwem- en recreatielocaties in de omgeving van de Chemours/Dupont fabriek in Dordrecht. Later dat jaar zijn bij een onderzoek van de zwemwaterlocaties in het beheersgebied van het Hoogheemraadschap Hollandse Delta nog twee zwemwaterlocaties aan het licht gekomen waarin de PFAS verhoogd was aangetroffen. Hierbij is er een zwemlocatie aangemerkt als verdacht en voor de andere locatie is een negatief zwemadvies afgegeven. Deze locaties hebben geen directe relatie de Chemours/Dupont fabriek. Voor Rijnland was dit aanleiding om op eigen initiatief een aantal zwemwaterlocaties te onderzoeken op PFAS.

Wat is het belangrijkste

Rijnland heeft op zes zwemwaterlocaties verspreid in ons beheersgebied PFAS onderzocht. De gemeten zwemwaterlocaties in Rijnland liggen in het algemeen ruim binnen de referentierange die als veilig wordt beschouwd. Alleen in de Nieuwe Meer (Amsterdam) is de PFAS-toxiciteit duidelijk verhoogd en zit hier tegen de bovengrens aan.

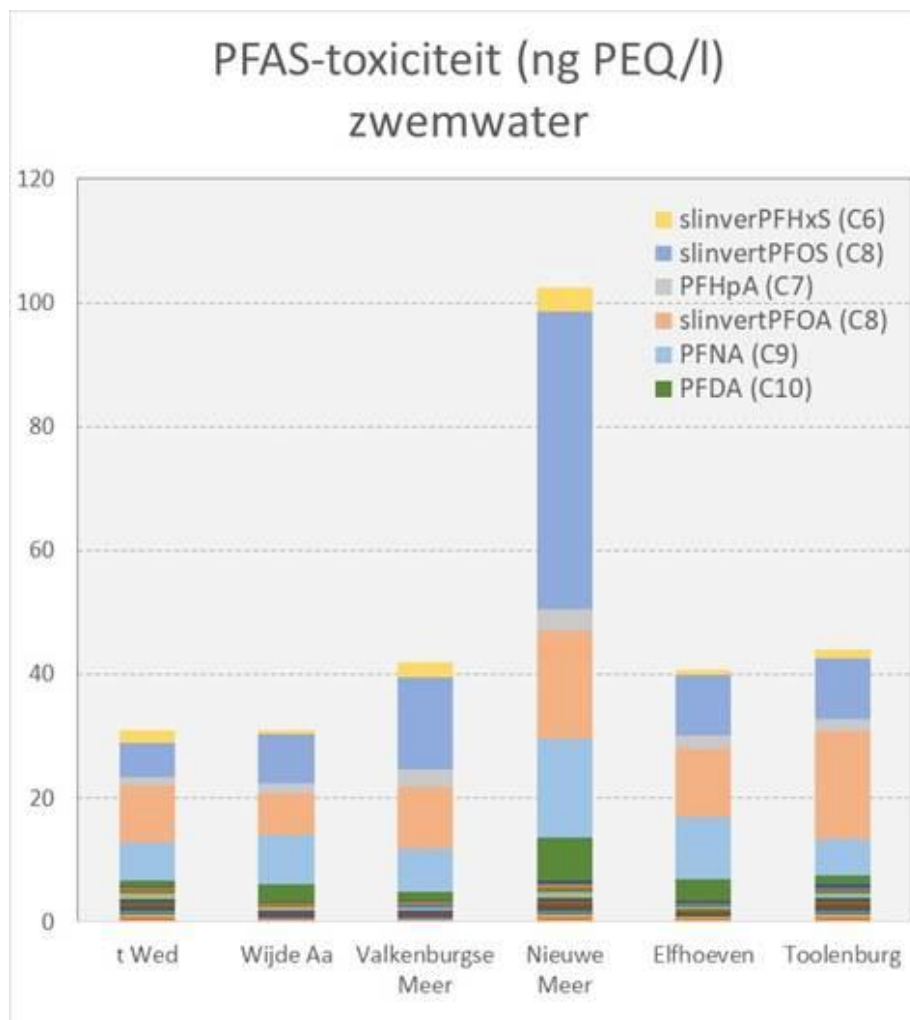
Context

We hebben zes locaties onderzocht:

- 't Wed = duinmeer (Kennemerduinen), mogelijke PFAS-invloed via 'seaspray'
- Wijde Aa = boezemmeer (centraal in Rijnland), zonder specifieke PFAS-invloeden
- Valkenburgse Meer = diepe plas (Katwijk), mogelijke PFAS-invloed 'vml. vliegbasis Valkenburg'
- Nieuwe Meer = diepe plas (Amsterdam), mogelijke PFAS-invloed 'Schipholgebied'
- Elfhoeven = ondiepe plas (Reeuwijk), mogelijke PFAS-invloed 'rand verontreinigingspluim Chemours'
- Toolenburg = diepe plas (Haarlemmermeer), zonder specifieke PFAS-invloeden

Er zijn nog geen formeel vastgestelde normen of grenswaarden voor PFAS voor zwemwater. Om de resultaten te kunnen duiden zijn deze op dezelfde manier vergeleken als de zwemwateren rond Chemours, namelijk met monitoringsresultaten van een zwemwaterlocatie in Noord-Brabant welke door RIVM als veilig zwemwater wordt beschouwd. Deze locatie heeft minimum, gemiddeld en maximum van resp. 13, 70 en 139 ng PEQ/l (bron: RIVM, 2023. Duiding van PFAS in zwemwater rondom Chemours, Dordrecht). De concentratie van een PFAS is hier omgerekend in equivalente hoeveelheden PFOA (ng PEQ/l), conform de methode van het RIVM (2021). Dit geeft een indicatie voor totale PFAS-toxiciteit.

In figuur 1 zijn de resultaten weergegeven.

Figuur 1; PFAS toxiciteit in equivalente hoeveelheden PFOA (ng PEQ/l) op 6 locatie binnen Rijnland. De overige 23 PFAS - die niet in de legenda staan, maar wel in de grafiek zijn opgenomen - dragen minder dan 1 ng PEQ/l bij.

Het RIVM bepaalt op basis van drie criteria of een zwemlocatie veilig is om te zwemmen: hoe vaak, hoe lang en de gemiddelde waterinname voor volwassenen en kinderen. Daarbij gaat het RIVM uit van drie mogelijke blootstellingsroutes bij zwemmen: via de huid, inademen van lucht en inslikken van water. Het inslikken van water brengt met afstand het grootste risico met zich mee. De risico's via de andere blootstellingsroutes zijn in theorie niet nul, maar zijn wel beoordeeld als verwaarloosbaar klein. Het risico op blootstelling kan dus sterk worden beperkt door gedrag waarbij inslikken van water zoveel mogelijk wordt voorkomen.

De gemeten zwemwaterlocaties in Rijnland liggen in het algemeen ruim binnen de betreffende referentierange die als veilig kan worden beschouwd. Alleen de duidelijk verhoogde PFAS-toxiciteit in Nieuwe Meer zit tegen de bovengrens aan. Een kanttekening hierbij is dat de resultaten gebaseerd zijn op 1 enkele meting per locatie, dus resultaten zijn indicatief (het geeft geen inzicht in de spreiding).

Vervolg

- Rijnland blijft in contact met de provincie Noord-Holland en Zuid-Holland – zij zijn bevoegd gezag voor zwemwater.
- Landelijk wordt in unie-verband nagedacht over een meetcampagne van alle zwemwaterlocaties in Nederland in 2024. Rijnland volgt hierin de ontwikkelingen en denkt mee over de invulling hiervan.